

9. Мошенский С. З. Рынок ценных бумаг Российской империи / С. З. Мошенский. – Москва : Экономика, 2014. – 560 с.
10. История Ирландии / Отв. ред. Л. И. Гольман. – Москва : Мысль, 1980. – 390 с.
11. Хусейн Х. Основні риси просвітницької філософії історії А. Р. Тюрго / Х. Хусейн // Грані. – 2014. – № 4. – С. 71-76.
12. Фор Э. Опала Тюрго / Э. Фор. – М. : Прогресс, 1979. – 564 с.
13. Афанасьев Г. Е. Исторические и экономические статьи / Г. Е. Афанасьев. – Т. 1. – К., 1908. – 465 с.
14. Афанасьев Г. Е. Главные моменты министерской деятельности Тюрго и их значение / Г. Е. Афанасьев. – Одесса, 1884. – 279 с.
15. Афанасьев Г. Е. Условия хлебной торговли во Франции в XVII веке / Г. Е. Афанасьев. – Одесса, 1892. – 518 с.
16. Кальницкий М. Банкир-бессребреник / М. Кальницкий : [Электронный ресурс] : Киев интересный. – Режим доступа : <http://www.interesniy.kiev.ua/articles/bankir-bessrebnik/>
17. Афанасьев Г. История Ирландии / Г. Афанасьев. – СПб., 1907. – 312 с.
18. Витте С. Ю. Воспоминания / С. Ю. Витте. – Т. III. – Л., 1924. – 395 с.
19. Коковцов В. Н. Из моего прошлого. Воспоминания 1911-1919 / Сост. С. С. Волк. – М., 1991. – 590 с.
20. Павло Скоропадський: Спогади (кінець 1917 – грудень 1918) – К. : Київ – Філадельфія, 1995. – 493 с.
21. Особові архівні фонди Інституту рукопису : Путівник / Ред. колегія: О. С. Онищенко (відп. редактор), Г. В. Боряк, С. Г. Даневич (відп. секретар), Л. А. Дубровіна (заст. відпов. редактора), Н. М. Зубкова, Т. І. Ківшар, С. Г. Кулешов, В. Ю. Омельчук, Ю. А. Пінчук, П. Т. Тронько; Національна академія наук України. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Інститут рукопису. – К., 2002. – 768 с.

Капарулин Ю. В. Георгий Афанасьев (1848-1925): жизнь, деятельность и направления их дальнейшего исследования.

В статье, на основе работ предшественников, систематизированы биографические данные историка, преподавателя, публициста, финансиста и дипломата Георгия Емельяновича Афанасьева. Определено, что не смотря на активную научную и общественную деятельность, Г. Афанасьев все еще не получил достойной оценки своей работы. Намечены основные направления дальнейших исследований его жизни и деятельности, в частности дополнение биографии, установление круга личных и профессиональных связей, составление библиографии работ ученого и проведение их историографического анализа, исследование эпистолярного наследия, изучение публицистической деятельности и прочее.

Ключевые слова: Георгий Афанасьев, историк, финансист, дипломатия, Одесса, Киев, Белград.

Kaparulin Yu. V. Heorhii Afanasiev (1848-1925): life, work and prospects of further studies.

The biographical information about historian, teacher, journalist, diplomat and financier Heorhii Omelianovych Afanasiev was systematized in the article based on works of predecessors. Despite active scientific and social activities G. Afanasiev did not get proper evaluation of his work. Main directions of further studies his life and work were defined, in particular the complement of the scientist's biography, the definition of his personal and professional relationships, the compiling a bibliography of scientist's works and its historiographical analysis, the study of journalistic activities, research epistolary heritage etc.

Keywords: Heorhii Afanasiev, historian, financier, diplomacy, Odessa, Kyiv, Belgrade.

УДК 35.078:930.1(477)

В. А. Гедз

ДІЯЛЬНІСТЬ БУРГОМІСТРА ЛЕОНТІЯ ФОРОСТІВСЬКОГО У ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИКІВ

У статті проаналізовані праці українських істориків, у яких відображається діяльність Л.І. Форостівського на посаді голови Київської міської управи. Об'єктом аналізу є діяльність Леонтія Івановича на посаді голови Київської міської управи. Через співставлення різноманітних джерел здійснено спробу заповнити лагуни в біографії бургомістра під час гітлерівського панування в Києві. Проведено історіографічний огляд праць про діяльність Л.І. Форостівського в окупованій столиці.

Ключові слова: бургомістр, Київ, гітлерівська окупація, діяльність, праці українських істориків

Серед українських істориків першої половини ХХ ст. важко віднайти постать, доля якої не була б позначена трагізмом. Переслідування, війни, еміграції, вимушені компроміси із сумлінням – це невеликий перелік тих страхіть, що довелося пережити непересічним особистостям, які за нормальних обставин могли б зробити в сотні разів більше для розвитку вітчизняної історичної науки.

Трагічною і водночас загадковою постає доля українського історика першої половини ХХ ст. – Леонтія Івановича Форостівського.

У період німецької окупації саме Л.І. Форостівський упродовж найдовшого відтинку часу перебував на посаді голови Київської міської управи (КМУ) – з лютого 1942 р. до жовтня 1943 р. Однак, на відміну від інших київських голів, про нього біографічних відомостей маємо найменше.

Про досягнення Л.І. Форостівського на посаді міського голови відомо широкому загалу найбільше, а тому в цьому дослідженні зупинимось детальніше на тому, як у працях українських істориків подається та оцінюється діяльність історика в окупованій столиці.

Нині немає жодної узагальнюючої біографічної праці про Л.І. Форостівського, тому більша частина його життя залишається незнаною. Однак маємо відомості про те, що до війни, отримавши історичну освіту, працював директором магазину № 1 Київської обласної торгової контори “Головтрибзбути” [1].

З початком окупації 2 жовтня 1941 р. міський голова О.П. Оглоблин призначив його на посаду голови Софійської районної управи Києва [1]. Імовірно, що на цій посаді він залишався й за головування В.П. Багазія. Після арешту останнього, 18 лютого 1942 р., саме Л. І. Форостівського було призначено головою КМУ, на цій посаді він перебував до останніх днів гітлерівської окупації.

І.М. Салій у дослідженні “Обличчя столиці в долях її керівників” зазначає, що Л.І. Форостівський підтримував лояльні стосунки з німецькою окупаційною владою. Зокрема, автор цитує слова вдячності Форостівського за призначення його бургомістром: “Приношу щире подяку за вказану мені довіру. Обіцяю докласти всі свої сили та здібності, щоб це довір’я виправдати. Перед населенням міста Києва і нами – його представниками, зараз є тільки одне завдання: організовано, чітко працювати, щоб спільними силами забезпечити швидко перемогу над ворогом людства і культури – жидобільшовіками. Ми пережили на собі всі страхоття більшовизму і вдячні фюреру Гітлеру, нашому визволителю” [2, с. 66]. Інформаційне джерело слів-подяки І.М. Салій не зазначає. В інших працях про цей виступ Л.І. Форостівського навіть не згадується.

Дослідники в історичних працях насамперед згадують про те, що за часів головування Л.І. Форостівський значну увагу приділяв інфраструктурі міста, а також підтримував присадибне господарство. Усі розпорядження міського голови були спрямовані на впорядкування повсякденного життя в місті. Про це свідчать подані в книзі “Київ: війна, влада, суспільство. 1939 – 1945 рр.” такі документи, як “Постанова голови Київської міської управи про затвердження “Положення” щодо адміністративних покарань” та інші. У цьому джерелі цікавим видається Додаток № 1, що містить порушення, за вчинення яких застосовувалися заходи адміністративного покарання. Це, зокрема, “зневажливе поведження в церкві під час служби Божої, вчинення непристойних написів та малюнків у прилюдних місцях, перебування у прилюдних місцях в стані сп’янілості, жебрацтво, як засіб до життя, з ухиленням від громадсько-корисної праці” [3, с. 467]. Також автори збірника подають “Інструкцію адміністративного відділу Київської міської управи щодо здійснення контролю за різними сферами життя столиці” за підписом Л.І. Форостівського, яка впроваджувала адміністративний контроль за різними галузями столичного життя [3, с. 505 – 511].

І.М. Салій, пишучи про діяльність Л.І. Форостівського на посаді міського голови, відзначає: “...Ретельно виконував розпорядження німецької влади щодо працездатного населення від 14 до 55 років, стосовно якого був установлений суворий контроль...” [2, с. 66]. Імовірно, дослідник мав на увазі Розпорядження Ч. 45 від 6 травня 1942 р., у якому Л.І. Форостівський віддав наказ районним управам упорядкувати облік працездатного населення від 14 до 55 років для підрахунку виданих хлібних карток [3, с. 482]. Інших документів за підписом Леонтія Івановича щодо контролю за працездатними киянами нині дослідниками не оприлюднено.

Також Л. Форостівський намагався відновити роботу київського трамвая, припинену за головування В. Багазія в січні 1942 р. Досить детально це питання у дослідженні “Київський трамвай та його пасажери в умовах німецької окупації” розглядає С. Машкевич [4]. Зокрема, дослідник зазначає: “...Пасажирський рух трамваїв було офіційно поновлено 1 червня 1942 р., як “подарунок” киянам до 50-річного ювілею трамвая. Було відкрито 6 маршрутів (1, 9, 11, 12, 16, 20). Перші вагони виходили з парку о 5-й годині, останні заходили о 20-й. Пасажирський тариф став удвічі більше: 1 крб. за ділянку з пасажиром і 2 крб. за ділянку за провезення багажу. 10 липня пасажирський рух знову припинився. Вантажний рух та спеціальні перевезення, за головування Л. Форостівського, не переривалися, що підтверджується як документами, так і спогадами...” [4, с. 155].

За даними С. Машкевича, улітку 1943 р. Л. Форостівський здійснив ще одну спробу розпочати пасажирський рух трамваїв. “...Приблизно наприкінці червня 1943 р. було відновлено рух за маршрутом Поділ – Пуща-Водиця...” [4, с. 156].

Утім, у дослідженні автор не зазначає, якими були дії Л.І. Форостівського коли окупанти знову закрили рух трамваїв.

Описуючи діяльність Л.І. Форостівського на посаді міського голови, дослідники стверджують, що під керівництвом бургомистра у квітні 1942 р. був проведений перепис міського населення, за результатами якого статистичний відділ КМУ на чолі з Л. Малюженком склав звіт. Саме про перепис у своїх спогадах “Київ під ворожими окупаціями” згадував тодішній голова КМУ Л.І. Форостівський. Зокрема, він вказував, що згідно зі статистичними даними на 1 квітня 1942 р., у місті проживало 352 139 мешканців (на початку війни населення становило 846 300 осіб.). Зазначені цифри засвідчують, що в Києві на квітень 1942 р. мешкали представники понад 50 національностей [5, арк. 1 – 8].

На основі зібраної інформації була підготовлена книжка “Київ за 1942 рік”. За свідченням К. Лисюка, вийшло друком 5 примірників цього видання німецькою та 5 українською мовами. Доля німецькомовних книг досі невідома. З україномовних удалося врятувати лише один примірник. Саме на його основі в часописі “Наше минуле” С. Білоконь підготував статтю “Київ за 1942 р.” [6]. Одна з таблиць статистичного звіту експонується в 7-му залі головної експозиції Меморіального комплексу “Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років”.

За головування Л.І. Форостівського вперше було піднято питання про масове поховання жертв НКВС на Лук’янівському кладовищі м. Києва. У спогадах міський голова писав: “Аж до переїзду з м. Харкова до м. Києва (в 1934 р.) всіх розстріляних закопувалося, переважно, на Лук’янівському кладовищі: головна й бічні алеї і всі дороги на цьому кладовищі – це великі братські могили замордованих. Місця поховання старанно вирівняні, земля добре утоптана; цілі поляни – також місця масових братських могил. Їх також

добре вирівняно, заорано, та на цих полях посіяно було траву. На цьому кладовищі лежить замордованих не менше 25 – 30 тисяч українців” [7, с. 72 – 73].

Утім, про цей сумний факт у науковій літературі майже не згадується. Лише журналіст К. Липківський на шпальтах газети “День” спробував проаналізувати історію появи поховань та з’ясувати, як іде вивчення цього питання. Зокрема, він зазначає: “...Як визнає один із відомих дослідників репресій 20 – 30-х рр. минулого століття С. Білокінь, “на жаль, систематичних розкопок і справжнього перепоховання па Лук’янівському кладовищі не було”. Крім двосторінкових тез доповідей Л. Проценко (1998 р.) та Л. Стеннік (2002 р.) знаходимо лише коротку інформацію: “Розкопки на Лукьяновском кладбище” у газеті “Вечерние огни”, №13, с.2, датовану 24.09.1919 (!) року. (Ці розкопки почались відразу після того, як армія Денікіна захопила Київ 31 серпня 1919 р. Вони, вочевидь, мали на меті визначити масштаби репресій більшовиків, що хазяйнували у місті понад півроку. Повному з’ясуванню цього питання завадило те, що Червона армія 16 грудня того ж року знову захопила Київ...).

Єдине, що було зроблено за останній час, – це “польові дослідження місця масових поховань жертв політичних репресій на території Державного історико-меморіального Лук’янівського заповідника у м. Києві”, які провело у травні – червні 2006 р. Спеціалізоване державне підприємство “Меморіали України”. Як видно зі звіту, справжніх розкопок не було, асфальт на доріжках (найбільш вірогідних місцях закопування жертв) не піднімали, було лише механічне зондування між могилами, яке начебто достовірно не підтвердило наявність масових “поховань” (беру це слово у лапки, тому що, як справедливо наголошує С. Білокінь, жертви не “поховані”, вони “віддані землі”, закопані без чину самого похорону. Про них не можна сказати – упокоїлися). Крім того, слід звернути увагу на таку обставину: Лук’янівське кладовище – це майже правильний прямокутний трикутник, катетами якого є вулиці Дорогожицька та Оранжерейна. Гостру “верхівку” цього трикутника, що на старих планах сягала вул. Дегтярівської, після війни було “відрізано”. На місці цього найвіддаленішого від входу невеликого відрізаного кутка кладовища (а саме цей куток – найближчий до Лук’янівської в’язниці і найбільш “зручний” для катів) було зведено шестиповерховий будинок якоїсь державної організації (тепер там купа різноманітних офісів) з відповідним господарським двором, гаражами тощо. Чи доходили туди дослідники у 2006 році?

“Нульові” наслідки “польових досліджень” зовсім непереконливі, вони незрозумілі та не відповідають численним свідченням сучасників тих подій. Зокрема, Київського міського голови в період німецької окупації Леоніда Форостівського...” [8].

Проте в жодному з вище згаданих журналістом дослідженні не зазначено, чи проводилося дослідження за головування Л.І. Форостівського, чи здійснювала КМУ спроби розкопати поховання.

Також за головування Л. Форостівського розпочав роботу Музей-архів переходової доби. За словами історика О. Белої, заклад було засновано 26 березня 1942 р., а О. Оглоблин очолив його 17 квітня 1942 р. [9, с. 7]. Дослідник І. Гирич стверджує, що створення музею розпочалося в квітні 1942 р., а повне затвердження КМУ і призначення голови відбулося 27 червня 1942 р. [10, с. 192] О. Салата у статті “Діяльність Музею-Архіву переходової доби як науково-дослідницького осередку окупованого Києва в період Другої світової війни” зазначає, що офіційним днем заснування закладу вважається 26 березня 1942 р., а вже 9 квітня 1942 р. головою КМУ було затверджено Положення про діяльність МАПД [11, с. 231]. Розповідаючи про створення Музею-архіву, історики не вказують, з чиєї ініціативи був створений цей заклад та яка роль у його відкритті належить міському голові.

У цьому контексті цікавим видається документ “Постанова Київської міської управи про заснування “Музею-архіву переходової доби міста Києва” за підписом Л. Форостівського, надрукований у книзі “Історія Національної академії наук України. 1941 – 1945: Документи і матеріали”. Цей документ датувався 17 квітня 1942 р. У ньому йшлося лише про ухвалення рішення щодо необхідності заснувати Музей-архів та впродовж 5 днів затвердити положення закладу. Прізвище директора не вказувалося. А вступна стаття засвідчувала, що створення Музею-архіву розпочалося за активної участі Леонтія Івановича, який, зокрема, зазначав, що засновує Музей-архів, “щоб документально відобразити, як наші люди дбають одночасно і про національно-культурну роботу на користь свого народу і як поступово відновлюється культурно-провідне життя в Києві...” [12, с. 508].

У фондозбірні ДАКО містяться документи про створення колективом під керівництвом О. Оглоблина трьох тематичних виставок: “Руйнація більшовиками культурних пам’яток у м. Києві”, “Визволення Києва німецькою армією від юдо-більшовицького гніту і відродження господарського і культурного життя м. Києва” та “Київ під час німецько-советської війни” [13, арк. 39 – 40]. Проте, на жаль, матеріали не вказують ні періоду, ні місця функціонування виставок. Науковці І. Верба та І. Гирич стверджують, що діяла лише одна виставка “Знищення більшовиками пам’ятників культури у Києві”, яка відкрилася 15 липня 1942 р. [10, с. 193; 14, с. 85] Розповідаючи про виставки, дослідники не вказують, яку роль у їхньому створенні та показі відіграв Л.І. Форостівський. Хоча в “Довідці НКВС УРСР про перебування на окупованій території професора мистецтвознавця С. Гілярова” від 23 червня 1944 р. серед великої кількості звинувачень вказується: “У 1942 р. Гіляров передав німецьким прихвостням Форостівському й Оглоблину, таємну справу для “використання” її на виставці “Зруйнування більшовиками пам’ятників культури в Києві”. Ця виставка була організована за завданням німців так званим “Музеєм-архівом переходової доби” (директор О.П. Оглоблин). У тексті експозиційного плану вітрини № 10 читаємо: “Таємна справа про вилучення з Музею мистецтва ВУАН французького gobelena XVI ст. для Держторгу. Копія. Музей Західноєвропейського мистецтва, 14 сторінок, 2 телеграми представлені німецькою мовою” [3, с. 748 – 749]. Цей документ свідчить, що Л.І. Форостівський брав участь у збиранні колекції Музею-архіву.

Дослідникам-історикам дотепер невідомо, коли було ліквідовано Музей-архів. Наказ про закриття установи не зберігся, останні документи про діяльність Музею-архіву датуються вереснем 1942 р. Дослідники П. Грімстед Кеннеді та Г. Боряк на основі віднайдених у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України документів стверджують, що установа була ліквідована наприкінці жовтня 1942 р. [16, с. 19]. Історик І. Верба вказує у своєму дослідженні, що Олександр Оглоблин очолював заклад до 18 листопада 1942 р. [14, с. 257]. Науковець І. Гирич, не вказуючи конкретну дату, зазначає, що Музей-архів був закритий окупаційною владою наприкінці 1942 р. [10, с. 192].

І знову у працях істориків не вказується причетність бургомістра І.Л. Форостівського до закриття Музею-архіву.

Нині українські історики написали не одне дослідження про футбольні матчі, які зіграла команда "Старт" влітку 1942 р. в окупованому Києві. Проте майже ніхто не звертає увагу читача на той факт, що всі ці події розгорталися в столиці за головування Л.І. Форостівського. Лише в одному біографічному дослідженні бургомістра серед перелічених досягнень є пункт про створення футбольної команди "Старт" [15]. І дійсно, у більшості досліджень про появу команди говориться тільки одним реченням. Т. Євстаф'єва зазначає, що 27 травня 1942 р. директор хлібзаводу № 1 Чебанюк звернувся до Київської міської управи з проханням зареєструвати добровільну футбольну команду заводу, проте вона не вказує, якою була відповідь КМУ і хто її підписував [18, с. 38].

Також свідченням інтересу бургомістра Л.І. Форостівського до футбольної команди "Старт", як і до всього столичного спорту, може слугувати стаття в газеті "Нове Українське Слово" від 6 червня 1942 р., у якій Г. Швецов зазначав: "...З дозволу Штадткомісаріату та за допомогою Міської управи спортивне життя Києва відновлено..." [19].

Нам не вдалося віднайти інформацію в дослідженнях істориків про те, чи відвідував Л.І. Форостівський футбольні матчі, чи спілкувався з гравцями влітку 1942 р., чи клопотався їхніми долями після арешту.

Постать Л. Форостівського фігурує у розповідях дослідників про травневе бомбардування 1943 р. Зокрема, Д. Малаков у спогадах зауважує, що "...міський голова закликав до... помсти. Як? – цитуємо: "Сталін знову кинув нам виклик. Цього разу ми маємо змогу дати йому відповідь. Ми будемо працювати і творити для швидкої перемоги німецької зброї. Це ми обіцяємо загиблим і цим найкраще помстимось за злочин убивць". За свідченнями Д. Малакова, 15 травня 1943 р. Л.І. Форостівський виступив на громадській панасиді перед університетом під час поховання жертв радянського бомбардування та відвідав Дарницьке кладовище, де поклав вінки до могил жертв того ж авіа нальоту [20].

У 1943 р. Л.І. Форостівський емігрував, забравши із собою печатку Управи міста Києва [21]. Про цей факт у біографії бургомістра згадує тільки дослідник С. Білокінь, в інших працях цей факт замовчується. Після закінчення Другої світової війни Л.І. Форостівський проживав у Аргентині, у 1952 р. видав книгу "Київ під ворожими окупаціями", яка, на жаль, не стала об'єктом глибокого аналізу українських істориків. Нині налічується лише кілька джерелознавчих статей про спогади Л. Форостівського. Серед них найбільш детальним можна назвати аналіз В. Кіпіані на сайті "Історичної правди", у якому дослідник ретельно проаналізував найбільш відомі факти з історії окупованого Києва, подані у книзі колишнього бургомістра [22].

Пізніше Л.І. Форостівський переїхав до США, де й помер у 1974 р.

Отже, попередньо проведений історіографічний аналіз дає можливість розкрити сутність проблеми і зорієнтувати на першочергові завдання, що мають бути вирішені у процесі дослідження діяльності Л.І. Форостівського на посаді голови міської управи за гітлерівської окупації. Заповнити прогалини у вивченні долі цієї суперечливої й непересічної особистості з подальшим узагальненням і створенням цілісного й об'єктивного життєпису діяльності в окупованому Києві неможливо без залучення першоджерел, насамперед архівних – як уже проаналізованих, так і невідомих.

Праць про постать Л.І. Форостівського під час головування в окупованому Києві нині небагато, і немає жодної книги, у якій би давалася вичерпна оцінка його діяльності на посаді бургомістра. Тому ця цікава особистість потребує подальшого вивчення та доповнення, оскільки поза увагою дослідників залишилася значна джерельна база, зокрема спогади, епістолярна спадщина та матеріали особового фонду вченого.

Джерела та література

1. Бабин Яр [електронний ресурс] // Режим доступу: 1000years.uazone.net/babyn_jar.htm
2. Салій І.М. Обличчя столиці в долях її керівників. – К.: Довіра, 2008. – 608 с.
3. Київ: війна, влада, суспільство. 1939 – 1945 рр. – К.: Темпора, 2014. – 864 с.
4. Машкевич С. Київський трамвай та його пасажери в умовах німецької окупації // Сторінки воєнної історії. – 2012. – Вип. 15. – С. 152 – 161.
5. Державний архів Київської області (ДАКО). – Ф. П-197. – Оп. 1. – Спр. 122. – 197 арк.
6. Малюженко Л. Київ за 1942 р. // Наше минуле. – 1993. – Ч. 1. – С. 151 – 182.
7. Форостівський Л. Під ворожими окупаціями. – Буенос-Айрес, 1952. – 79 с.
8. Липківський К. Три хрести на Лук'янівському цвинтарі // День. – 2014. – 29 квітня.
9. Архів-музей Переходої Доби. Пофондовий путівник. – К., 2002. – 102 с.
10. Гирич І. Київський музей Переходової доби (1942) // Український історик. – 1998. – Вип. 1 – 4. – С. 191 – 196.
11. Салата О.О. Діяльність Музею-Архіву переходнової доби як науково-дослідницького осередку окупованого Києва в період Другої світової війни // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди "Історія та географія". – 2013. – Вип. 49. – С. 49 – 60.
12. Історія Національної академії наук України. 1941 – 1945: Документи і матеріали: У 2 ч. – Ч. 1. – К., 2007. – 808 с.
13. ДАКО. – Ф. Р-2412. – Оп. 1. – Спр. 2. – 257 арк.

14. Верба І. Олександр Оглоблин як директор Музею-архіву переходової доби м. Києва // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство. – 1999. – Т. 1. – С. 83 – 86.
15. Полный список городских глав и градоначальников Киева, начиная с 1835 г. (дата учреждения должности городского головы) [електронний ресурс] // Режим доступу: everyday.in.ua/?p=5534
16. Грімстед Кеннеді П., Боряк Г. Доля українських культурних цінностей під час другої світової війни: винищення архівів, бібліотек, музеїв. – К., Львів: Червона Калина, 1991. – 120 с.
17. Верба І. Олександр Оглоблин. Життя і праця в Україні. – К., 1999. – 383 с.
18. Евстафьева Т. Футбольные матчи 1942 года команды “Старт” в оккупированном немцами Киеве и судьбы ее игроков // Бабин Яр: масове убивство і пам'ять про нього: Матеріали міжнародної наукової конференції 24 – 25 жовтня 2011р. – К., 2012. – С. 32 – 82.
19. Нове Українське Слово. – 1942. – 6 червня.
20. Малаков Д. Пам'яті киян, загиблих від бомб... своїх // День. – 2013. – 24 квітня.
21. Білокін С. На еміграції [електронний ресурс] // Режим доступу: s-bilokin.name/Terror/Byukivnja/Emigration.html
22. Кіпіані В. “Київ під ворожими окупаціями”. Спогади мера 1942 – 1943 рр. [електронний ресурс] // Режим доступу: istpravda.com.ua/reviews/2012/01/23/69765/

Гедз В. А. Деятельность бургомистра Леонтия Форостовского в исследованиях украинских историков

В статье проанализированы исследования украинских историков, в которых рассказывается о деятельности Л.И. Форостовского на должности председателя Киевской городской управы. Объектом анализа является деятельность Леонтия Ивановича на должности председателя Киевской городской управы. Через сопоставление различных источников предпринята попытка заполнить белые пятна в биографии бургомистра во время гитлеровского господства в Киеве. Проведено историографический обзор трудов о деятельности Л.И. Форостовского в оккупированной столице.

Ключевые слова: бургомистр, Киев, гитлеровская оккупация, деятельность, исследования украинских историков.

Gedz V. A. Activities of the burgomaster Leontiy Forostivskiy in the works of Ukrainian historians

The works of the Ukrainian historians who have shown the activity of L.I. Forostivskiy as chairman of the Kyiv city council are analyzed. The object of analysis is the activity of Leontiy Ivanovich as chairman of the Kyiv city council. After comparing of the various sources tried to fill the lagoon in the biography of the mayor during Hitler's rule in the Kiev. Realized the historiographical review of the works about the activities of L.I. Forostivskiy in occupied capital.

Keywords: the burgomaster, Kyiv, the Hitler's occupation, the activities, the works of the Ukrainian historians.

УДК:94:343.544:070.48(477.74)“18/19”

I. В. Барков

ПИТАННЯ ПРОСТИТУЦІЇ НА СТОРІНКАХ ОДЕСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ

У статті досліджується історія проституції в м. Одесі через призму висвітлення на сторінках місцевих газет другої половини ХІХ – початку ХХ століть. Аналізу піддаються три найпопулярніших газети міста (Новоросійський телеграф, Одеський вестник, Одеський листок). Розглядаються різні аспекти висвітлення існування місцевої та всеросійської проституції, точки зору під котрими подаються матеріали на сторінках газет, їх реакція на діяльність та бездіяльність органів влади, аналіз впливу на суспільну думку.

Ключові слова: Проституція, кримінал, газета, поліція, будинок розпусти

У сучасній історичній науці періодична преса виступає важливим джерелом у вивченні соціальної історії. Зі сторінок газет можна отримати широке коло різноманітних блоків інформації: документальної, поточно-хронологічної, особового характеру тощо. Преса також характеризується оперативністю подання інформації про події, безпосередністю їх відображення, що підвищує її наукову цінність. Метою даної статті є спроба аналізу висвітлення питання проституції на сторінках одеської преси II половини ХІХ – початку ХХ ст. Верхня межа обумовлена становленням системи періодичного друку, нижня – початком Першої світової війни, та суттєвою зміною тематичних акцентів.

Питанням періодики Півдня України та Одеси зокрема в різні часи займались: Н. Яблоновська, Т. Хітрова, Н. Сидоренко, І. Гребцова, О. Хобта, А. Форостян. В своїх працях вони розглядали різні аспекти з історії періодичної преси Півдня України та Одеси. Головною проблемою вивчення періодики вказаного періоду, зокрема Одеси, є відсутність інформації про загальну кількість видань, що виходили в місті протягом ХІХ – початку ХХ ст. Так, на сьогодні, відомо про 466 видань, що виходили в цей період, втім ці дані не є остаточними [1, с 187].

Однак висвітленню питання проституції на сторінках періодичної преси в II п. ХІХ - поч.. ХХ ст. і досі не присвячено жодної праці